

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 15 – februari 2015

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Lijst en petroleum

Cristina Fernández de Kirchner is de president van Argentinië (Zuid-Amerika). Ze ging onlangs op staatsbezoek naar China en twitterde toen over de manier waarop Chinezen woorden uitspreken.

> [Lees verder](#)

Onverstaanbaar scheidsrechters beledigen

Zlatan Ibrahimović is een Zweedse voetballer die een trucje kent. Niet met de bal aan de voet, maar met woorden. Hij scheldt scheidsrechters de huid vol in een taal die ze niet begrijpen.

> [Lees verder](#)

De kracht van taal

Woorden kunnen pijn doen, maar woorden kunnen je ook genezen. Hoe kun je andere mensen en jezelf helpen met taal?

> [Lees verder](#)

Harde g of zachte g?

In het zuiden van Nederland spreken mensen met een zachte g, in het westen en het noorden met een harde. Welke van de twee g's was er het eerst?

> [Lees verder](#)

Lijst en petloleum

Cristina Fernández de Kirchner is de president van Argentinië (Zuid-Amerika). Ze ging onlangs op staatsbezoek naar China en twitterde toen over de manier waarop Chinezen woorden uitspreken.

Kirchner schreef over een bijeenkomst waarbij ze aanwezig was: “Meer dan duizend aanwezigen. Zijn die allemaal van ‘La Cámpola’ en kwamen ze speciaal voor de lijst en de petloleum?”

Chinezen hebben moeite om de letter *r* uit te spreken. Daarom schreef Kirchner *lijst* en *petloleum*. Met ‘La Cámpola’ verwees ze naar ‘La Cámpora’, de jongerenafdeling van haar politieke partij.

Haar politieke tegenstanders vonden het niet netjes dat ze grappen maakte over mensen die een letter op een andere manier uitspreken. Maar zelf vond Kirchner dat ze **grappig** uit de hoek gekomen was.

Cristina Fernández de Kirchner.

Vragen en opdrachten

- 1 Wat vind jij: mag Kirchner deze grap maken of niet? Leg je antwoord uit.
- 2 Zou je antwoord bij vraag 1 anders zijn geweest als Kirchner niet de president van een land was geweest, maar bijvoorbeeld een middelbare scholier? Leg je antwoord uit.

Kirchner zette haar grap op Twitter. Twitter en andere sociale media worden vaak gebruikt om grappen, nieuwtjes, etc. met elkaar te delen.

- 3 Wat is een voordeel van iets op Twitter zetten in plaats van het tegen je vrienden te zeggen?
- 4 Wat is een nadeel van iets op Twitter zetten in plaats van het tegen je vrienden te zeggen?

Een tweet bestaat uit maximaal 140 tekens. Voor sommige twitteraars is het de uitdaging om in zes woorden een heel verhaal te vertellen. Dit kan iets grappigs zijn, maar ook een mooi of verdrietig verhaaltje, bijvoorbeeld:

- *Leugenaar pleegde zelfmoord, zegt hij zelf.*
- *Te koop: babyschoentjes. Zijn nooit gedragen.*
- *Ik hou van hem. Hij ook.*

- 5 Bedenk nu zelf zo'n verhaal van zes woorden.
- 6 Ga de klas rond. Deel de verhaaltjes met elkaar. Zijn alle verhaaltjes meteen duidelijk of zitten er ook doordenkertjes bij?

> **Antwoorden**

> **Terug naar de voorpagina**

Onverstaanbaar scheidsrechters beledigen

Zlatan Ibrahimović is een Zweedse voetballer die een trucje kent. Niet met de bal aan de voet, maar met woorden. Hij scheldt scheidsrechters de huid vol in een taal die ze niet begrijpen.

Tegenwoordig speelt Ibrahimović bij de Franse voetbalploeg Paris Saint-Germain, maar daarvoor voetbalde hij in Nederland (bij Ajax), Italië en Spanje. Ibrahimović voetbalt zó indrukwekkend dat er enkele jaren geleden in het Zweeds en in het Frans een werkwoord van zijn naam gemaakt werd: in het Zweeds *zlatanera* en in het Frans *zlataner*. Dat betekent: ‘domineren, iets met veel machtsvertoon aanpakken’.

Ibrahimović kan niet alleen goed voetballen, maar ook goed scheidsrechters beledigen. Franse scheidsrechters spreken meestal alleen maar Frans, en geen andere talen. Volgens een trainer van een andere voetbalploeg spreekt Ibrahimović hen aan in het Italiaans of het Engels. En hij doet dat niet op een beleefde manier:

Ibrahimović gebruikt *beledigende taal*. Dat lucht op – en de arme scheidsrechters begrijpen er toch niets van.

Zlatan Ibrahimović.

Vragen en opdrachten

- 1 Waarom hebben ze in Zweden en Frankrijk een werkwoord van de naam Zlatan gemaakt?
- 2 Als we in Nederland ook een werkwoord van de naam Zlatan zouden maken, hoe zou dat er dan uitzien?
- 3 Het is soms lastig als je in een land woont waar ze jouw taal niet spreken, maar het kan ook voordelen hebben. Wat is het voordeel voor Ibrahimović?
- 4 Bedenk nog een voordeel van in een land wonen waar ze jouw taal niet spreken.
- 5 Bedenk twee nadelen van in een land wonen waar ze jouw taal niet spreken.
- 6 Zlatan scheldt scheidsrechters uit, maar zij begrijpen niet wat hij zegt.
Stelling: Het is niet zo erg om iemand uit te schelden, als die persoon niet doorheeft dat hij wordt uitgescholden.
Wat vindt de klas?
Eens: blijf zitten.
Oneens: ga staan.

Leg je mening uit.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

De kracht van taal

Woorden kunnen pijn doen, maar woorden kunnen je ook genezen. Hoe kun je andere mensen en jezelf helpen met taal?

Boele Ytsma is een man die af en toe op YouTube zijn mening geeft over het leven. Vorige maand maakte hij een filmpje over *de kracht van taal*.

Hij vertelt daarin dat zijn moeder ooit een dochtertje had gekregen dat direct na de geboorte dood was gegaan. Dat gestorven meisje werd in zijn familie 'het meisje van moeder' genoemd. Pas toen iemand Boele vertelde dat hij daarmee dus ook een zusje verloren had, begon hij te begrijpen wat er aan de hand was. En pas toen het gezin het meisje een naam had gegeven, konden ze beginnen om over hun verdriet heen te komen.

Boele Ytsma.

Boele gebruikt het verhaal om te laten zien dat het belangrijk is om je woorden goed te kiezen. Een woord kan een situatie erger maken, of juist sterk verbeteren.

Vragen en opdrachten

- 1 Boele Ytsma vertelt over zijn overleden zusje. Dit zusje werd eerst 'het meisje van moeder' genoemd. Wat heeft dit verhaal te maken met de titel van het filmpje: 'de kracht van taal'?
- 2 'Een woord kan een situatie erger maken.' Bedenk hiervan een voorbeeld.
- 3 'Een woord kan een situatie sterk verbeteren.' Bedenk hiervan een voorbeeld.
- 4 Zoek op wat een *understatement* is.
- 5 Zoek op wat een *overdrijving* is.
- 6 Lees de volgende zinnen. Geef telkens aan of dit een understatement of een overdrijving is.
 - a. Die nieuwe auto kostte een paar centen.
 - b. Hij is hier eigenlijk niet echt welkom.
 - c. Daar ben je eindelijk, ik wacht al eeuwen!
 - d. Mijn rijke oom heeft een stulpje in Zuid-Frankrijk gekocht.
 - e. Ik verveel me dood.
- 7 Schrijf voor jezelf op wat je vandaag hebt gegeten bij je ontbijt. Vertel dit daarna aan een klasgenoot maar overdrijf je verhaal.

8 Wat is het effect van je overdrijving?

9 Bekijk dit *satirische filmpje*. Welke *understatements* hoor je?

10 Wat is eigenlijk de boodschap van de vrouw in het filmpje?

11 Hoe brengt ze die boodschap?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Harde *g* of zachte *g*?

In het zuiden van Nederland spreken mensen met een zachte *g*, in het westen en het noorden met een harde. Welke van de twee *g*'s was er het eerst?

Volgens taalkundigen was de zachte *g* er eerder dan de harde. Ook in gebieden waar ze nu de *g* heel hard maken, zoals in Amsterdam, moet ooit een zachte *g* geklonken hebben.

Een taalkundige legt in [dit filmpje](#) uit hoe dat is gegaan: de *g* van *goed* moet ooit (eeuwen geleden) in het Nederlands hetzelfde geklonken hebben als de *g* van het Engelse *good*. Die *g* veranderde daarna in de zachte *g*. In sommige delen van het land maakten de mensen die zachte *g* in de loop van de eeuwen steeds harder, maar in het zuiden bleef hij zacht.

De taalkundige Marc van Oostendorp.

Wat vinden de Amsterdammers ervan? Het tv-programma [Man bijt hond](#) vroeg het aan de bezoekers van een markt. Sommigen reageren onverschillig: “Die man moet ook zijn brood verdienen. Die moet ook iets uitzoeken.”

Vragen en opdrachten

- 1 Ken je nog meer landen waar mensen met een zachte *g* spreken?
- 2 Ken je nog meer landen waar mensen met een harde *g* spreken?
- 3 De taalkundige uit het filmpje beweert dat de Nederlanders vroeger allemaal met een zachte *g* spraken. Denk je dat er nog meer verschillen waren tussen het Nederlands van nu en van vroeger? Wat voor verschillen zouden dat kunnen zijn?
- 4 Hoe denk je dat het Nederlands klinkt over vijftig jaar? Leg je antwoord duidelijk uit.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

- 1 en 2 Eigen antwoorden.
 - 3 Eigen antwoord, bijvoorbeeld: dan kun je jouw nieuwtje meteen met een grote groep mensen delen.
 - 4 Eigen antwoord, bijvoorbeeld: als je spijt hebt, kun je het niet meer terugnemen. Vaak heeft iedereen het dan al gezien of is het zelfs getweet.
 - 5 en 6 Eigen antwoorden.
-

Antwoorden bij het tweede onderwerp

- 1 Omdat hij zo indrukwekkend voetbalt.
 - 2 Zlatanen of zlataniseren.
 - 3 Dat hij scheidsrechters kan uitschelden zonder dat hij een rode kaart krijgt, omdat ze hem toch niet begrijpen.
 - 4 t/m 6 Eigen antwoorden.
-

Antwoorden bij het derde onderwerp

- 1 Eerst wordt het kindje alleen een meisje genoemd. Pas als het de naam 'zusje' krijgt, beseft hij dat het zijn zusje is.
 - 2 en 3 Eigen antwoorden.
 - 4 Hierbij maakt iemand de boodschap minder erg dan dat die daadwerkelijk is.
 - 5 Hierbij maakt iemand de boodschap erger dan dat die daadwerkelijk is.
 - 6 a. understatement
b. understatement
c. overdrijving
d. understatement
e. overdrijving
 - 7 Eigen antwoord.
 - 8 Bijvoorbeeld: het verhaaltje wordt er een beetje belachelijk en lachwekkend van.
 - 9 'Het ziet er niet goed uit', 'De prognoses zijn niet best'.
 - 10 De vrouw zegt eigenlijk dat ze helemaal geen zin heeft om voor haar man te zorgen. Ze vindt zichzelf belangrijker.
 - 11 Ze praat heel rustig en het lijkt erg liefdevol. Maar schijn bedriegt ...
-

Antwoorden bij het vierde onderwerp

- 1 De zachte g was er eerder.
 - 2 Bijvoorbeeld: België, Duitsland.
 - 3 Bijvoorbeeld: Arabische landen, Spanje, Israël.
 - 4 en 5 Eigen antwoorden.
-